

Cognitieve Adaptatie Training

Van idee naar implementatie?

Dr. Lisette van der Meer
Universitair docent | *Klinische &
Ontwikkelingsneuropsychologie RuG*
Senior onderzoeker | *Lentis, Cluster ART*

Drs. Michelle van Dam
Promovendus | Psycholoog
Lentis, Cluster ART

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
<ul style="list-style-type: none"> • Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	GEEN

De doelgroep

2009

Ernstige psychische aandoeningen

- Psychiatrische aandoening met:
  - Sociale & functionele problemen
  - Relatief lange ziekteduur (> 2 jaar)
  - Gecoördineerde, intensieve psychiatrische ondersteuning

Low volume, high needs

2009

Problemen meerdere levensdomeinen

- Medicatieresistente symptomen (Meltzer, 1997)
- Middelenmisbruik en/of polyfarmacie (Dawes & Jeste, 2011)
- Cognitieve problemen (Velligan e.a., 1997)
- Verslechterde fysieke gezondheid (McEvoy e.a., 2005)
- Verslechterde zelfzorg (Wiersma e.a., 2000)
- Verminderd psychosociaal functioneren (Harvey e.a., 2012; Wiersma e.a., 2000)

Therapeutisch pessimisme...

‘Low volume, high needs group’

- 7% van de EPA doelgroep Nederland

Pessimisme?

2009

- Deïstitutionalisering → Hogere kwaliteit van zorg
Meer ervaren autonomie
Herstelgerichter zorgaanbod (*Taylor Salisbury et al., 2017*)
- Maximale verblijfsduur → Meer herstel (*Taylor Salisbury et al., 2017*)
- Longitudinaal onderzoek → 66% van cliënten zelfstandiger wonen (*Killaspy & Zis, 2013*)
- Succes re-integratie → Afhankelijk van ambulant aanbod (*Seelhorst e.a., 2000*)

Therapeutisch optimisme?

Inzet

2009

Problemen meerdere levensdomeinen

- Medicatieresistente symptomen (Meltzer, 1997)
- Middelenmisbruik en/of polyfarmacie (Dawes & Jeste, 2011)
- Cognitieve problemen (Velligan e.a., 1997)
- Verslechterde fysieke gezondheid (McEvoy e.a., 2005)
- Verslechterde zelfzorg (Wiersma e.a. 2000)
- Verminderd psychosocial functioneren (Harvey e.a., 2012; Wiersma e.a., 2000)

Cognitieve rehabilitatie

2009

Cognitieve Adaptatie Training (CAT)

- Psychosociale interventie
- In de thuisomgeving
- Gepersonaliseerd
- Op individu aangepaste hulpmiddelen ter compensatie cognitieve problemen
- Ontwikkeld door Dawn Velligan and colleagues

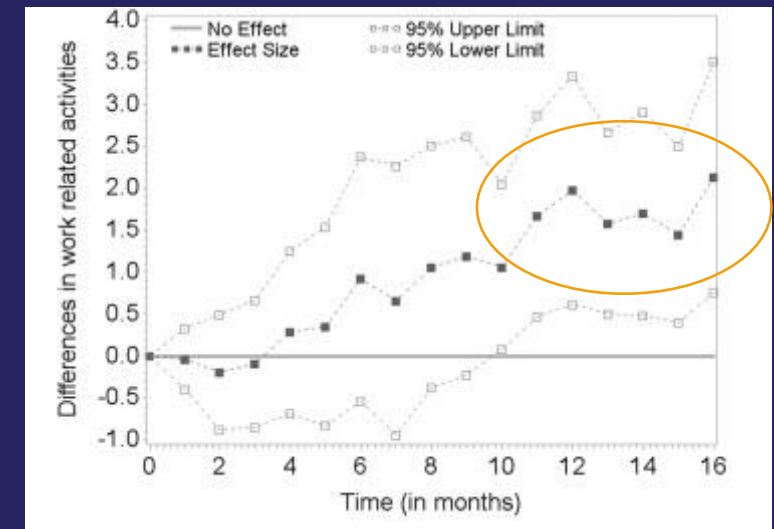

De pilot

2009

Pilot (Quee et al, 2014)

- Klinische en ambulante zorgverlening
- CAT+TAU (N=14) en TAU (N=16)
- Na 8 maanden CAT+TAU beter algemeen functioneren dan TAU (trend)
- Na 10 maanden meer deelname aan werkgerelateerde activiteiten (klinische populatie)

Het effectiviteitsonderzoek

2009

2012

Multicenter RCT (Stiekema et al., 2020)

- Twee groepen:
  - CAT+TAU (n=42) → 24 mnd
  - TAU (n=47) → 12 mnd
- Resultaten CAT+TAU > TAU:
  - Verbeteringen dagelijks functioneren
  - Resultaten behouden in de follow-up fase
  - Verbeteringen executief functioneren & visuele aandacht
  - Samenhang verbeteringen executief functioneren & dagelijks functioneren ($r = -.392$)

Het effectiviteitsonderzoek

2009

2012

‘Lessons learned’ RCT

Interventie niveau

- Heldere procedure

Verpleegkundig niveau

- Gemotiveerd, kennisrijk, voldoende ondersteuning
- Zelfoverschatting of social wenselijke reacties?
- Externaliseren?

Organisatie niveau

- Te weinig feedback
- Organisatieveranderingen

Implementatie

2009

2012

2018

Implementatie: status quo

- 17 - 20 jaar om een innovatie te implementeren (Grant et al; 2003)
- >50% bereikt klinische praktijk nooit (Morris et al., 2011)
- Aanbod psychosociale interventies slechts in 8-32% van de teams (maar wél in behandelplan!)
- Nederlandse GGZ:
  - Richtlijnen vaak niet gevolgd
  - 0-7% van teams geeft evidence-based care aan meer dan 70% in hun caseload (Van Duin, 2013)
- Oorzaken reiken verder dan de interventie

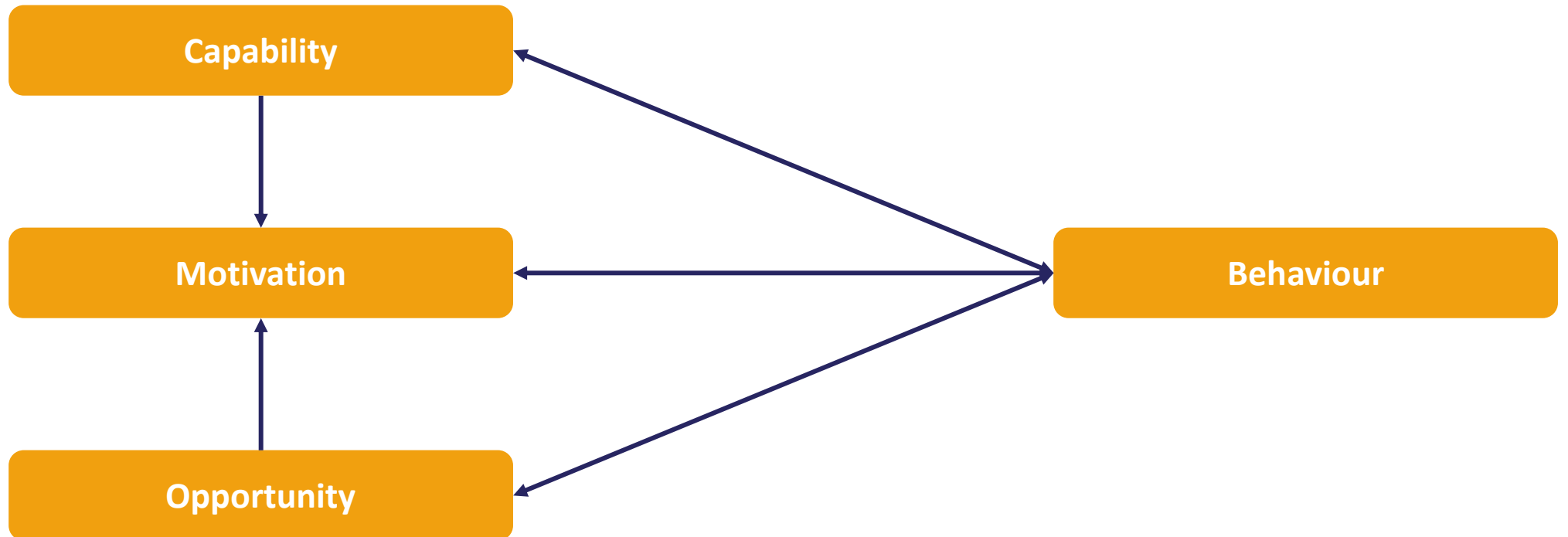
Model van gedrag

2009

2012

2018

COM-B model: 'gedrag vindt plaats door interacties tussen drie condities' (Michie et al., 2011)

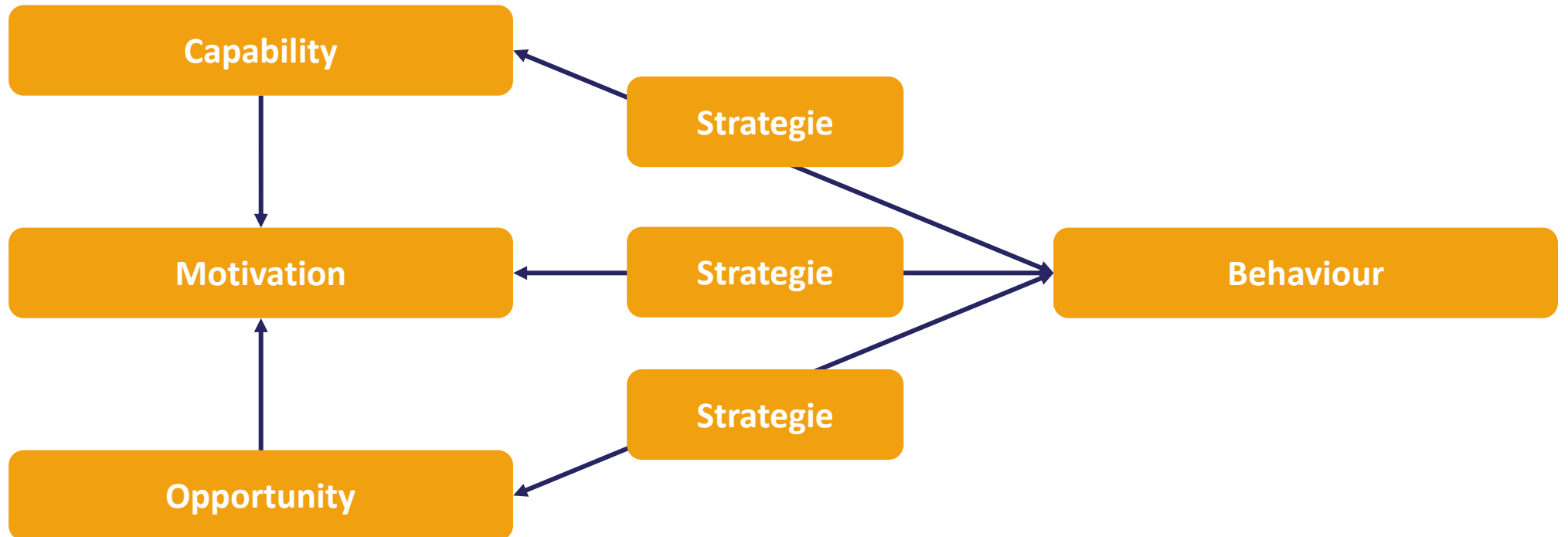
Model van gedrag

2009

2012

2018

COM-B model: 'gedrag vindt plaats door interacties tussen drie condities' (Michie et al., 2011)

Het implementatieonderzoek

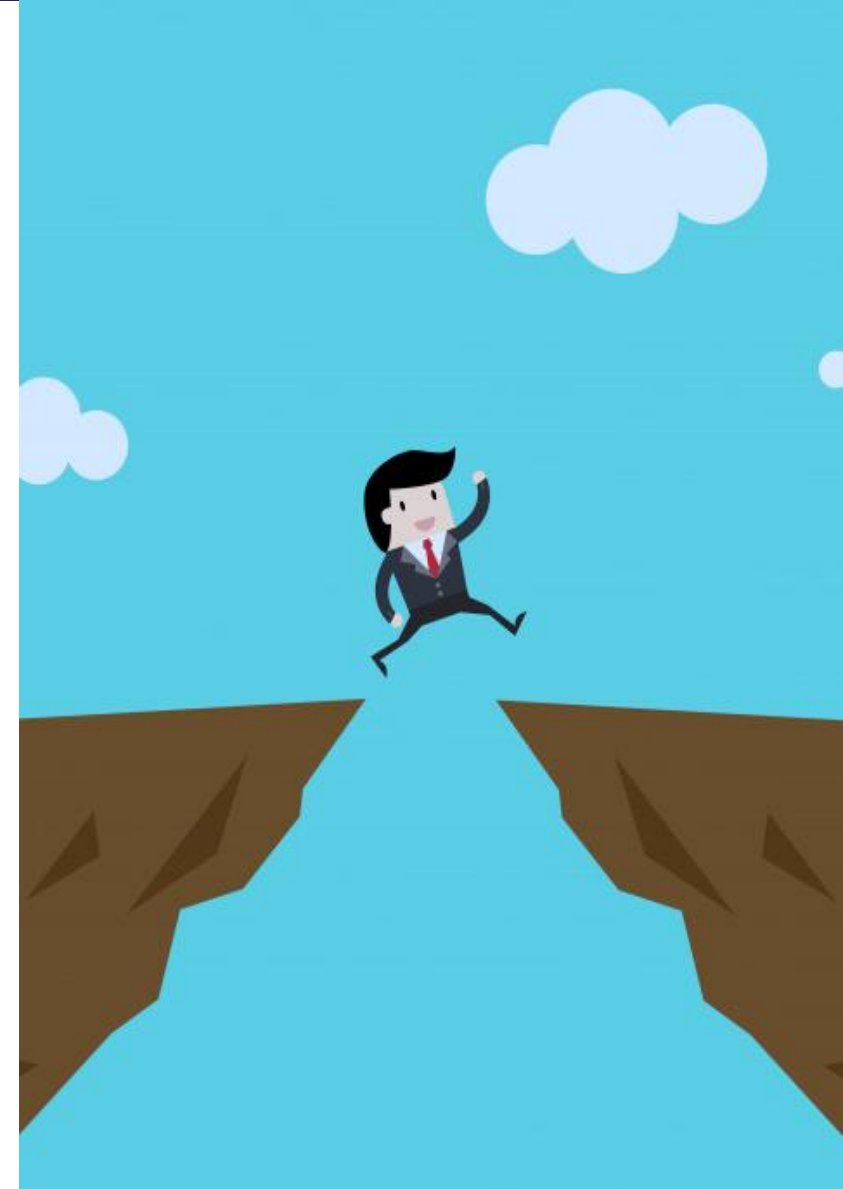
2009

Multicenter RCT

- 4 instellingen; 21 klinische teams
- Cluster randomisatie 2 groepen
- Uitkomstmaten RE-AIM (Glasgow et al., 1999)
  - Reach (bereik)
  - Effectiviteit
  - Adoption
  - Implementatie (modelgetrouwheid)
  - Maintenance (behoud: bovenstaande maten)

2012

2018

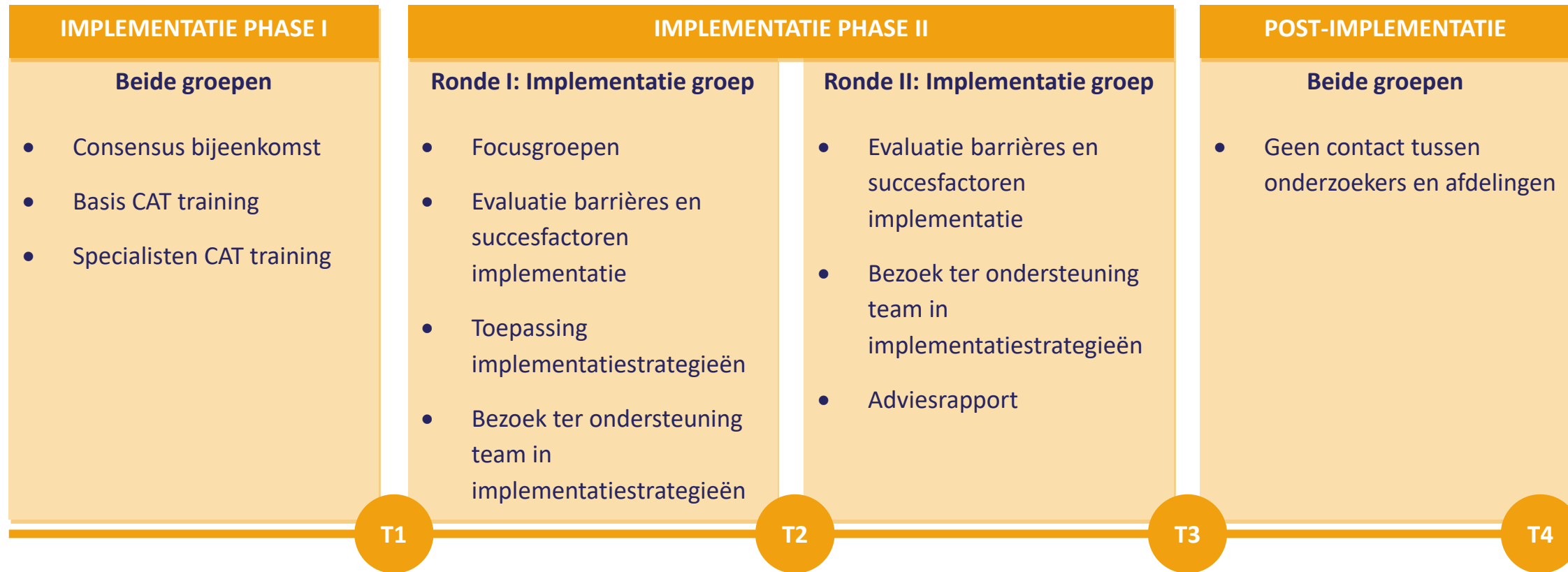

Implementatieprogramma

2009

2012

2018

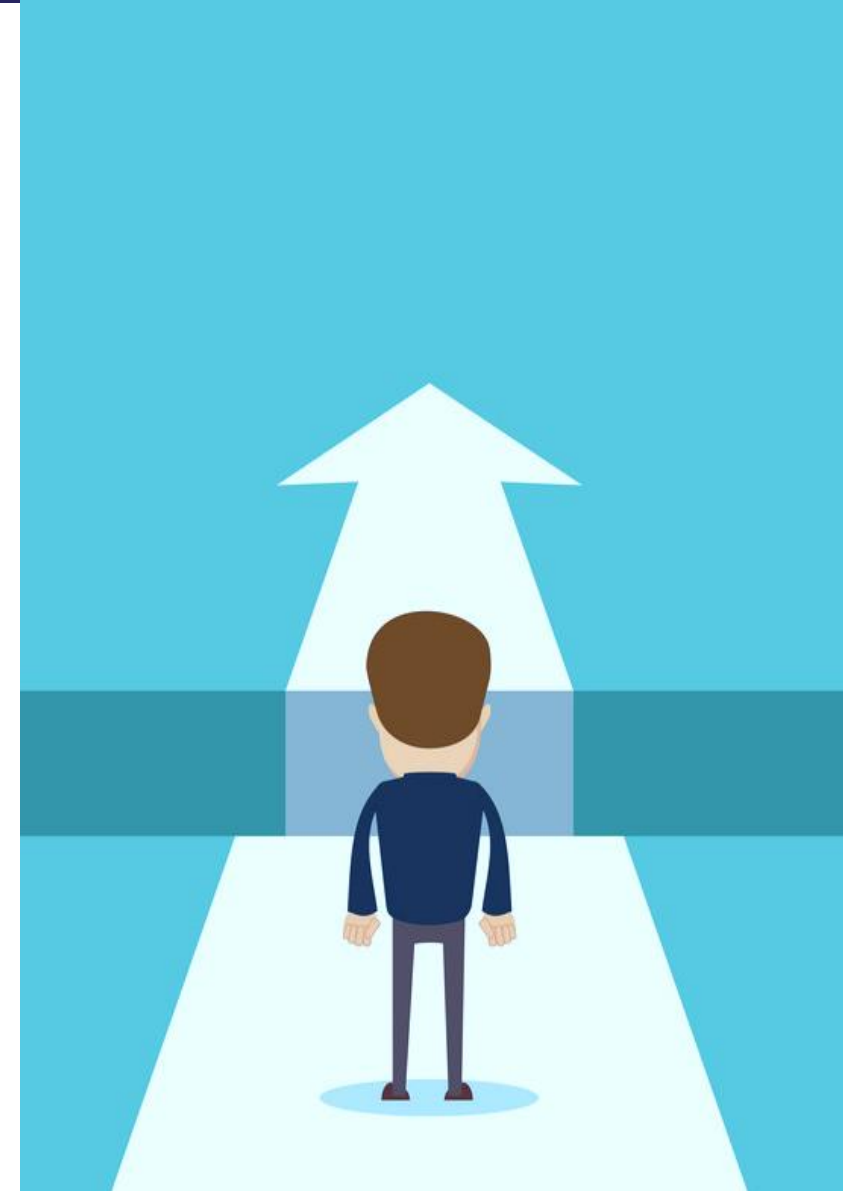
2009

2012

2018

Motivatie

- Over algemeen goed; slechts één team vindt EBP's minder relevant dan klinische ervaring
- Gebruik EBP waarschijnlijker wanneer:
  - Intuïtief aantrekkelijk
  - Tevreden collega's
  - Niet wanneer vereist door management.

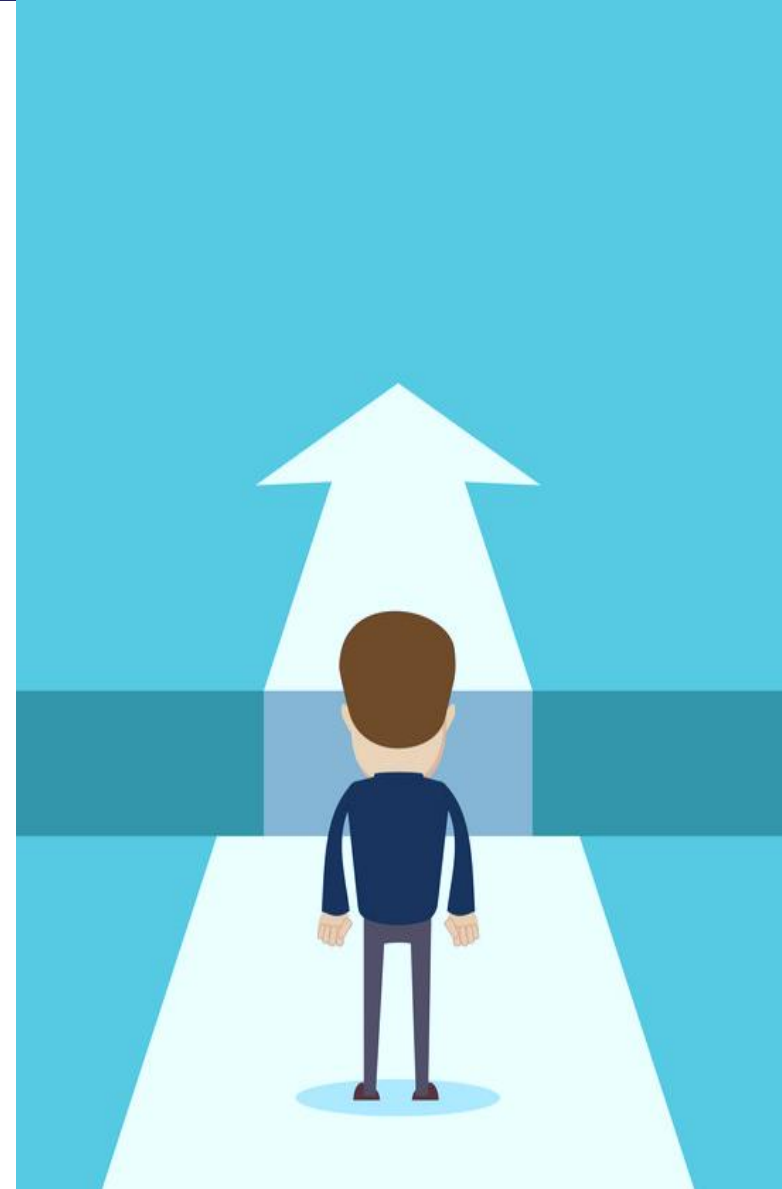
2009

2012

2018

Opportunity (mogelijkheid)

- Laagste score: 'Ondersteuning bij innovatie'
- 25% → weinig autonomie
- 33% → organisatie richt zich te weinig op verandering
- 33% → weinig invloed hebben op besluitvorming
- 42% → te weinig reflectie op werk, geleverde zorg & doelstellingen
- 75% → te hoge werkdruk
- 83% → werk kan efficiënter door betere organisatie & planning taken

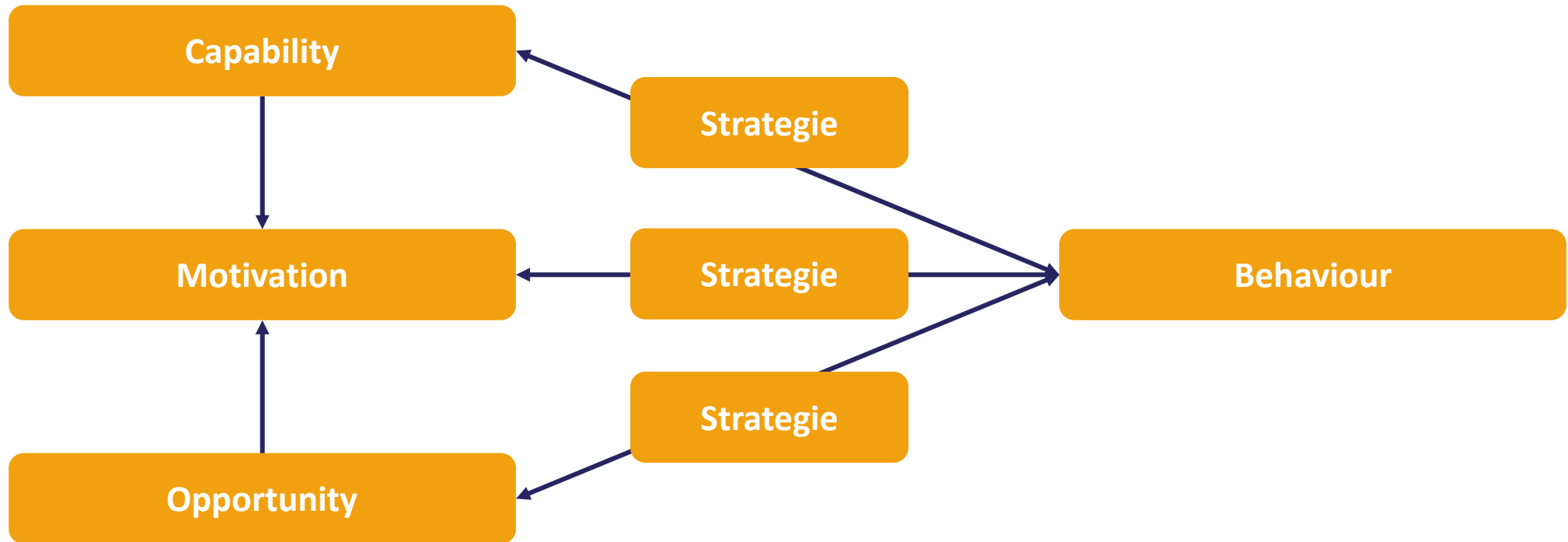
Het implementatieonderzoek

2009

2012

2018

COM-B model: 'gedrag vindt plaats door interacties tussen drie condities' (Michie et al., 2011)

Implementatiestrategieën

2009

Strategie

Vastomlijnd

- Feedbackbijeenkomst vragenlijsten bevorderende en belemmerende factoren per team
- Gezamenlijke beslissing in te zetten implementatiestrategieën
- On-site ondersteuning bij inzetten implementatiestrategieën
- Procesevaluatie om voortgang te bespreken en te meten
- Gezamenlijk overleg of implementatiestrategieën gewijzigd moeten worden
- Tweede on-site bezoek ter ondersteuning implementatiestrategieën
- Adviesrapport opgesteld in overleg met CAT-specialisten met suggesties verdere implementatie

2012

2018

Implementatiestrategieën

2009

Strategie

Flexibel

Bijvoorbeeld:

- Extra 'boost-sessie' om kennis op te frissen
- Aanpassing interventie om minder belastend en tijdsintensief te maken voor CAT-specialisten
- Presentaties in werkoverleggen door eigen CAT-specialisten om team motivatie te vergroten
- Extra ondersteuning in selecteren van hulpmiddelen en compensatiestrategieën
- Ondersteuning in tijdsmanagement

2012

2018

Resultaten

2009

Resultaten

Verwacht 2021!

2012

Maar... wat hebben we inmiddels geleerd?

- Implementatie van interventies gaat niet vanzelf en vergt meer dan effectiviteit alleen
- Het begint bij motivatie, daarna zijn contextuele factoren van belang
- Implementatie is een voortdurend proces van doorontwikkeling

2018

2021

Bedankt!

www.gripresearch.nl